

فصل چهارم

مساب موجودی کالا:

(۱) روش ثبت دائمی موجودی کالا

(۲) روش ثبت ادواری موجودی کالا

(۱) روش ثبت دائمی موجودی کالا:

(۱) مساب موجودی کالا ایجاد می شود.

(۲) کلیه خرید و فروش در بدهکار و بستانکار این مساب ثبت می گردد.

(۳) بنابراین از مساب خرید و فروش استفاده نمی شود.

(۴) در هر لحظه از زمان با مراجعه به مساب موجودی کالا مبلغ و میزان موجودی کالا مشخص می شود.

(۵) این روش معمولاً در مؤسساتی مورد استفاده قرار می گیرد که به تجارت کالاهای گران قیمت (با حجم زیاد و دفعات گردش خرید و فروش) کم مبادرت می ورزند. مانند طلا فروشیها، بنگاه های اتومبیل و ...

(۲) روش ثبت ادواری موجودی کالا:

(۱) موجودی کالای اول دوره در مساب موجودی کالا نشان داده می شود. (البته باید توجه داشت در اولین سال فعالیت مساب موجودی کالای اول دوره صفر می باشد).

(۲) خرید کالا در مساب خرید و فروش کالا در مساب فروش ثبت می گردد.

(۳) در پایان دوره مالی میزان کالای موجود در پایان دوره شمارش می شود و به عنوان موجودی کالای پایان دوره در ترازنامه نشان داده می شود، و به عنوان موجودی کالای اول دوره به دوره مالی بعد انتقال می یابد.

(۴) معمولاً در مؤسساتی به کار می رود که کالاو اجناس قیمت پایینی دارند و کالا گردش زیادی دارد، و ثبت زیاد گردش کالا در بدهکار و بستانکار موجودی کالا باعث افزایش اشتباه مسابداری می شود. مانند سوپر مارکت ها...

نکته: برخی از موجودی ها در یک موسسه به عنوان موجودی کالا محسوب می شود و در موسسات خدماتی و تولیدی به عنوان دارائی ثابت شناخته می شود. مثلاً ماشین در بنگاه ماشین آلات موجودی کالا محسوب می شود و در موسسات تولیدی و خدماتی به عنوان دارائی ثابت طبقه بندی می شود.

تهیه صورت های مالی اساسی در مؤسسات بازرگانی:

قبل از بیان روش تهیه صورت های مالی در مؤسسات بازرگانی لازم است با برخی از اصطلاحات و مفاهیم آشنا شده و نحوه استفاده از مساب های فرید و فروش، برگشت از فرید و تخفیفات و فرا بگیرید.

فرید خالص : مجموع فرید ها منهای برگشت از فرید و تخفیفات و تخفیفات نقدی فرید.

(تخفیفات نقدی فرید + برگشت از فرید و تخفیفات) - فرید = فرید خالص

فروش خالص: مجموع فروش ها منهای برگشت از فروش و تخفیفات و تخفیفات نقدی فروش.

(تخفیفات نقدی فروش + برگشت از فروش و تخفیفات) - فروش = فروش خالص

(هزینه ممل + فرید خالص) + موجودی کالای اول دوره = بهای تمام شده کالای آماده برای فروش

بهای تمام شده کالای فروش رفته - بهای تمام شده کالای آماده برای فروش = موجودی کالای پایان دوره

بهای تمام شده کالای فروش رفته - فروش خالص = سود ناخالص / زیان ناخالص

تراز آزمایشی در مؤسسات بازرگانی:

تراز آزمایشی در مؤسسات بازرگانی تفاوتی با تراز آزمایشی در مؤسسات خدماتی نداشته بلکه تنها مساب های فرید ، فروش، برگشت از فرید و تخفیفات، تخفیفات نقدی فروش و اضافه بر مساب های مؤسسات خدماتی در تراز آزمایشی ذکر خواهد شد.

۲ نکته در تهیه تراز آزمایشی را باید مد نظر قرار داد:

(۱) در صورتی که تراز آزمایشی قبل از بستن مساب ها و اصلاحات باشد مانده موجودی کالای اول دوره را در تراز آزمایشی نشان می دهیم ،متی اگر مانده موجودی کالای پایان دوره نیز مشخص باشد.

(۲) زمانی که اصلاحات انجام گرفت باید مساب موجودی کالای اول دوره از مساب ها حذف و مساب موجودی کالای پایان دوره در مساب ها ایجاد شود .

برای این منظور ۲ ثبت اصلاحی به صورت زیر در حساب ها انجام خواهد پذیرفت:

(۱) فلا صه حساب سود و زیان

(۲) حساب موجودی کالا

حساب موجودی کالا

فلاصه حساب سود و زیان

بابت اصلاح حساب موجودی کالا و

بابت اصلاح حساب موجودی کالا و ایجاد

مذف موجودی کالای اول دوره

موجودی کالای پایان دوره

سایر اصلاحات مورد نیاز مانند اصلاحات مرتبط با ملزومات، پیش پرداخت ها و مانند اصلاحات موسسات خدماتی صورت می گیرد.

کاربرگ در موسسات بازرگانی: تهیه کاربرگ در موسسات بازرگانی مانند موسسات خدماتی می باشد.

تهیه صورت های مالی در موسسات بازرگانی:

در موسسات بازرگانی ترازنامه و صورتمساب سود و زیان مانند موسسات خدماتی تهیه می شود تنها تفاوت ترازنامه این است که در بخش دارائیهای موسسات بازرگانی موجودی کالا در قسمت دارائیهای جاری نشان داده می شود و در موسسات خدماتی مسابی مانند موجودی کالا وجود ندارد.

صورتمساب سود و زیان

برای دوره منتهی به تاریخ ۲۹ اسفند

فروش خالص:

فروش

.....

کسر می شود:

برگشت از فروش و تخفیفات

.....

تخفیفات نقدی فروش

.....

(.....)

.....

.....

فروش خالص

کسر می شود بهای تمام شده کالای فروش رفته:

موجودی کالای اول دوره

.....

فرید

.....

کسر می شود:

برگشت از فرید و تخفیفات.....

تخفیفات نقدی فرید

(.....)

.....

فرید خالص

.....

هزینه ممل کالای فریداری شده

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

بهای تمام شده کالای آماده برای فروش

کسر می شود بهای موجودی کالای پایان دوره

بهای تمام شده کالای فروش رفته

.....

.....

.....

سود ناخالص

هزینه های عملیاتی:

آب و برق

.....

اجاره

.....

(.....)

.....

.....

.....

سود خالص

بستن مساب های موقت و دائم:

مساب های موقت و سود و زیانی در موسسات بازرگانی یعنی مساب های خرید، فروش، برگشت از خرید و تخفیفات، تخفیفات نقدی خرید، برگشت از فروش و تخفیفات، تخفیفات نقدی فروش، هزینه حمل کالای خریداری شده و سایر هزینه ها مانند موسسات خدماتی با مساب فاصله سود و زیان بسته می شود.

مساب موجودی کالای اول دوره همچنانکه در بحث اصلامات گفته شد با ثبت اصلامی با مساب فاصله سود و زیان بسته می شود و مساب موجودی کالای پایان دوره وقتی که با ثبت اصلامی ایجاد شد به یک مساب دائمی تبدیل شده و مانند هر مساب دائمی به دوره مالی بعد انتقال می یابد.

فصل پنجم

آشنایی با انواع موجودی ها در موسسات بازرگانی و تولیدی

و روشهای ارزیابی موجودی کالا در پایان دوره

موجودیهای مواد و کالا به طور معمول به ۳ شکل زیر وجود دارد:

(۱) موجودی مواد خام: موادی که هنوز هیچ تغییری بر روی آن انجام نشده است.

(۲) موجودی کالای نیم ساخته: موادی که یک مقدار از مراحل تولید را گذرانده و هنوز مراحل تولید بر روی آن تکمیل نشده است.

(۳) موجودی کالای ساخته شده: موادی (کالایی) که تمام مراحل تولید را پشت سر گذاشته و آماده برای فروش است. باید توجه داشت این طبقه بندی در موسسات تولیدی بیشتر مطرح می شود تا موسسات بازرگانی که به فرید و فروش اشتغال دارند چرا که موسسات بازرگانی می توانند به فرید و فروش هر یک از انواع اشکال فوق مبادرت ورزند و به آن موجودی کالا گویند. و فرید و فروش خود را درمساب موجودی کالا نشان دهند. مثلاً مواد شیمیایی برای تولید رنگ در یک کارخانه رنگ سازی موجودی مواد خام محسوب می شود اما برای یک موسسه بازرگانی که به فرید و فروش مواد شیمیایی اشتغال دارند موجودی کالا می باشد.

با توجه به نوع موسسه و با توجه به فعالیت اقتصادی موسسه مساب های مرتبط با موجودی مواد و کالا ایجاد می شوند و با توجه به مساب های ایجاد شده ثبت های مسابداری در دفاتر منعکس خواهد شد.

موسسات بازرگانی:

فرید	بانک	فلاصه سود و زیان	فروش
بانک	فروش	فرید	فلاصه سود و زیان ...
بابت فرید مواد خام و کالا	بابت فروش مواد و کالا	بابت بستن مساب فرید	بابت بستن مساب فروش

مساب موجودی کالا

فلاصه سود و زیان

بابت ثبت و ایجاد موجودی کالای پایان دوره

موسسات تولیدی:

مساب مواد خام	مساب کالای در جریان سافت
بانک	مساب مواد خام
بابت فرید مواد خام	بابت انتقال مواد به خط تولید

مساب کالای سافته شده

مساب کالای در جریان سافت
بابت تکمیل و سافت کالای در جریان سافت

برای فروش کالا ۲ ثبت زده می شود:

کالای فروش رفته	بانک
کالای سافته شده	فروش
بابت فروش کالای سافته شده	بابت فروش کالا

اهمیت ارزیابی موجودی کالای پایان دوره در موسسات بازرگانی:

موسسات بازرگانی که از روش ادواری برای انجام مسابرداری موجودی کالا استفاده می کنند، از مساب های فرید و فروش استفاده کرده و همانطور که قبلاً ذکر شده در این روش مساب موجودی کالای اول دوره مشفص می باشد و در طی دوره مالی که گردش کالا زیاد است از مساب فرید و فروش استفاده می شود و در طی سال مقدار و میزان موجودی کالا دقیقاً قابل تعیین نمی باشد و در پایان دوره مالی موجودی کالای پایان دوره مشفص و ارزیابی می شود.

چرا و چگونه ارزیابی موجودی کالا انجام می گیرد؟

در موسساتی که به فرید و فروش کالا مبادرت می ورزند ممکن است کالاها به قیمت های متفاوتی خریداری شوند و همچنین به قیمت های مختلفی به فروش برسند . و ممکن است تعدادی کالا در پایان دوره باقی باشد که مشفص نباشد این کالاها با چه قیمتی خریداری شده است. بنابراین از روش های ارزیابی موجودی کالا استفاده می شود تا مبلغ موجودی کالای پایان دوره مشفص و تعیین شود.

انبارگردانی:

اولین مرحله تعیین و ارزیابی موجودی کالا در پایان دوره، شمارش فیزیکی موجودی کالا در پایان دوره است که به آن انبارگردانی می گویند.

(روشهای ارزیابی موجودی کالای پایان دوره:

(۱) اولین صادره از اولین وارده (Fifo) (فایفو)

(۲) اولین صادره از آخرین وارده (Lifo) (لایفو)

(۳) روش میانگین

الف) روش میانگین ساده ب) روش میانگین موزون

(۴) روش شناسایی ویژه

(۱) اولین صادره از اولین وارده:

در این روش فرض می شود کالایی که ابتدا خریداری شده همان اول به فروش می رسد و اگر کالایی در انبار باقی بماند از خریدهای آخر دوره است. و فرض می شود انبار کالا ۲ درب دارد و همیشه کالا از یک طرف وارد و از طرف دیگر خارج خواهد شد. این روش معمولاً در موسساتی کاربرد دارد که به فرید و فروش مواد فاسد شدنی اشتغال دارند چرا که طول و گذشت زمان باعث از بین رفتن و ضایع شدن مواد و موجودی خواهد شد.

(۲) اولین صادره از آخرین وارده:

در این روش فرض بر این است که ما ابتدا کالایی را می فروشیم که آخر خریداری کرده ایم و هر چه کالا در پایان دوره باقی مانده است از اولین کالاها و کالاهای اول دوره می باشد. در این روش انبار کالا با یک درب تصور می شود و فرض می شود چون کالاهایی که در انبار وجود دارد سنگین و پر حجم می باشد و کالاهای اول دوره و فریدهای اول در آخر انبار قرار گرفته اند بنابراین برای خروج کالاها از جلوی درب که در واقع خریدهای آخر می باشند اقدام به فروش می شود.

(۳) ارزیابی موجودی کالا به روش میانگین:

در این روش فرض می شود که کالا به صورت نامشخص از اول دوره و طی دوره و خریدهای آخر فروش رفته است و در موجودی کالای پایان دوره ترکیبی از موجودی اول و خریدهای طی دوره می باشد. به طور معمول موسساتی از این روش استفاده می کنند که گردش کالای بالایی دارند و کالای آنها نیز فاسد شدنی نیست.

نکته: در روش ارزیابی موجودی کالا به روش میانگین مبلغ موجودی پایان دوره ارزیابی شده همیشه بین مبلغ ارزیابی به روش Fifo و Lifo می باشد. همچنین زمانی که بمت از میانگین باشد و به میانگین موزون یا ساده اشاره ی نشود مقصود روش میانگین موزون می باشد چرا که دقت بیشتری در تعیین مبلغ موجودی کالا نسبت به میانگین ساده دارد.

الف) روش میانگین ساده:

در این روش جمع قیمت هر واحد کالای خریداری شده را به تعداد دفعات فرید تقسیم کرده و مبلغ حاصله را در تعداد موجودی کالای پایان دوره ضرب کرده تا مبلغ موجودی کالای پایان دوره به روش میانگین مناسبه شود.

ب) روش میانگین موزون:

در این روش جمع کل قیمت تمام شده فرید و مبلغ موجودی اول دوره تقسیم بر کل تعداد موجودی اول دوره به اضافه واحدهای خریداری شده می شود تا قیمت میانگین موزون یک واحد مشخص شود و این مبلغ در تعداد موجودی پایان دوره ضرب فواهد شد.

۴) روش ارزیابی شناسایی ویژه:

بیشتر در واحدهای اقتصادی و تجاری به کار می رود که کالاها قیمت تمام شده بالایی دارند و در پایان دوره دقیقاً مشخص می شود موجودی پایان دوره از کدام فرید ها می باشد یعنی در واقع موجودی پایان دروه شناسایی ویژه می گردد. مثلاً در یک بنگاه اتومبیل نمی توان به روش میانگین تعیین نمود موجودی پایان دوره چه مبلغ است بلکه باید با روش شناسایی ویژه مشخص نمود که چه نوع اتومبیلی با چه قیمتی در پایان دوره موجود می باشد.

فصل ششم

هزینه استهلاك

یکی از هزینه هایی که در صورت سود و زیان موسسات گزارش می شود هزینه استهلاك است. دارائیهای ثابت با گذشت زمان و با استفاده، دچار فرسایش و کهنگی و فرسودگی ناشی از استفاده خواهند شد و به تدریج فایده خود را از لحاظ انجام دادن عملیات یک موسسه انجام می دهند .

مسابرداری برای رعایت اصل تطابق هزینه ها و درآمدها سعی دارد این کاهش فایده رسانی دارائیهای ثابت را به روش معقول و منطقی مناسبه و به دوره های استفاده از دارایی ثابت تسهیم کند که به آن هزینه استهلاك گویند .

استهلاك : استهلاك عبارت است از سرکش کردن و تفصیص دادن بهای تمام شده دارایی ثابت به طریق معقول و منظم به دوره استفاده از دارایی ثابت .

هزینه استهلاك پس از مناسبه در مساب هزینه استهلاك نشان داده می شود و این مساب مانند هر مساب هزینه دیگری ماهیت بدهکار دارد و با ثبت بدهکار افزایش و با ثبت بستانکار کاهش خواهد یافت .

برای ثبت هزینه استهلاك در دفاتر و مسابها که به طور معمول در پایان دوره مالی انجام می پذیرد و به عنوان یکی از اصلاحات و ثبتهای اصلاحی شناخته می شود به صورت زیر عمل می گردد.

مساب هزینه استهلاك ***

مساب استهلاك انباشته ***

بابت منظور نمودن هزینه استهلاك در مسابها

مساب استهلاك انباشته یک مساب دائمی است و ماهیت بستانکار دارد ولیکن باید توجه داشت مانده مساب استهلاك انباشته به عنوان یک رقم منفی زیر دارائی ثابت مربوط در ترازنامه گزارش می شود به همین دلیل به آن یک مساب دارایی کاه نیز گفته می شود .

باید توجه داشته باشید که هر سال هزینه استهلاك دارایی ثابت به مساب استهلاك انباشته افزوده می شود و به سال مالی بعد منتقل می شود یعنی در واقع مساب استهلاك انباشته مجموع هزینه استهلاك سالهای قبل می باشد .

عواملی که در تعیین استهلاك دارایی نقش دارند :

۱- **بهای تمام شده (قیمت تمام شده دارایی)** عبارت است بهای فرید یا ساخت یک دارایی ثابت و مخارجی که برای نصب و آماده سازی آن دارایی تا زمان بهره برداری انجام می پذیرد .

۲- عمر مفید دارایی : عمر مفید دارایی عبارت است از مدتی که انتظار می رود یک دارایی ثابت مورد استفاده واقع شود و یا مقدار یا تعداد محصولی که بتوان با استفاده از آن دارایی بدست آورد (به عنوان مثال حداکثر تعداد محصول تولیدی در ماشین آلات تولید).

۳- ارزش اسقاط : مبلغی است که پیش بینی میشود از فروش دارایی ثابت در پایان عمر مفید حاصل می آید.

روشهای محاسبه هزینه استهلاک و ثبت های مسابرداری :

۱- روش خط مستقیم محاسبه استهلاک :

در این روش میزان هزینه استهلاک در طی عمر مفید یکسان و ثابت است. این روش بر این فرض استوار است که باگذشت زمان از ارزش دارایی ثابت به طور یکسان کاسته می شود به همین دلیل به این روش استهلاک روش خط مستقیم می گویند.

$$C-S \quad \text{یا} \quad \frac{\text{ارزش اسقاط} - \text{قیمت تمام شده}}{\text{عمر مفید}} = \text{هزینه استهلاک}$$

۲- روش متغیر :

در این روش هزینه استهلاک با ساعت کارکرد یا میزان تولید تناسب دارد و فرض بر این است که عمر مفید دارایی در نتیجه ساعات کاربرد دارایی ثابت و یا تعداد و مقدار تولید محصول در عملیات کاهش می یابد نه بر اثر گذشت زمان در ضمن به جای اینکه مبلغ مساوی و ثابت در هر دوره به حساب هزینه استهلاک منظور شود هزینه استهلاک بر حسب ساعات کارکرد یا مقدار تولید که در هر سال می تواند متغیر باشد محاسبه و ثبت خواهد شد به همین دلیل به این روش ، روش متغیر استهلاک گویند .

$$\text{هزینه استهلاک} = \frac{\text{ارزش اسقاط} - \text{بهای تمام شده}}{\text{کل ساعات کار مفید دارایی یا تعداد توان کل تولید}}$$

با فرمول فوق هزینه استهلاک یک ساعت کار یا تولید یک واحد محصول محاسبه می شود و وقتی در مقدار تولید سال مورد نظر ضرب شود ، هزینه استهلاک آن سال محاسبه خواهد شد .

روش نزولی : در این روش که خود به دو شکل انجام می شود فرض بر این است که هزینه استهلاک سالهای اول بیشتر از سالهای آخر عمر مفید دارایی می باشد به عبارت دیگر هر سال که از عمر مفید دارایی سپری می شود هزینه استهلاک آن نسبت به سال

قبل کاهش می یابد توجیه طرفداران این روش هم بر این است که کارایی دارایی نو بیشتر از کهنه است و در سالهای اول بیشتر مورد استفاده قرار می گیرد ولی در سالهای بعد استفاده از دارایی کاهش می یابد .

الف) روش مانده نزولی یا ارزش دفتری استهلاك:

در این روش نرخ ثابتی را در ارزش دفتری دارایی (بهای تمام شده منهای استهلاك انباشته) ضرب کرده تا هزینه استهلاك سالانه مناسبه شود .

روش مجموع سنوات :

در این روش هزینه طبق فرمول زیر به دست می آید:

$$\text{باقی مانده عمر مفید} * (\text{ارزش اسقاط} - \text{قیمت تمام شده})$$

مجموع سنوات عمر مفید

مجموع سنوات عمر مفید : مجموع عددی سالهای عمر مفید یک دارایی یعنی اگر عمر مفید یک دارایی ۴ است مجموع

$$۱+۲+۳+۴=۱۰$$

سنوات عمر مفید آن ۱۰ می شود .

باقیمانده عمر مفید یک دارایی: مانده عمر مفید باقی مانده از ابتدای استهلاك یک دارایی از کل عمر مفید در سالی که

هزینه استهلاك آن دارایی مناسبه می شود . برای مناسبه هزینه استهلاك سال چهارم یک دارایی که ۴ سال عمر مفید دارد، عمر

مفید باقی مانده ۳ سال فواید بود .

فصل هفتم

مطالبات مشکوک الوصول

مطالبات مشکوک الوصول: در مسابداري یک دیدگاه محافظه کارانه وجود دارد که سعی می شود مطالباتی که مشکوک به وصول آنها هستیم شناسایی کنیم و ذخیره ای را از این بابت در مسابها منظور نمائیم که به آن ذخیره مطالبات مشکوک الوصول گویند .

روشهای تعیین مطالبات مشکوک الوصول :

۱- **بررسی کلیه اقلام مساب بدهکاران و سایر مطالبات :** در سیستم مسابداري کلیه اقلام بدهکار یکی یکی بررسی شود و آنهایی که امکان وصول شدن کمی دارند شناسایی شود ولی این روش فقط در مواردی امکان پذیر و مناسب تشخیص داده می شود که تعداد بدهکاران محدود باشد .

۲- **روش تعیین مدت بدهی بدهکاران (تجزیه سنی) :** این روش بر این فرض استوار است که تافیر در پرداخت بدهی از طرف بدهکاران دلیلی بر عدم امکان یا عدم علاقه آنان به واریز بدهیها می باشد بنابراین بدهکاران به ترتیب تاریخ سر رسید پرداخت بدهی مرتب شده و هرچه از زمان پرداخت بدهی آنان بیشتر گذشته باشد سوفت و غیر قابل وصول بودن آنها بیشتر برآورده خواهد شد.

۳- **پیش بینی مطالبات مشکوک الوصول به نسبت معینی از مانده مساب بدهکاران :**

به این معنا که مسابدارها بر اساس تجرب حاصله از عملیات دو الی سه ساله نسبت و درصدی از مانده مساب بدهکاران را به عنوان مشکوک الوصول آن دوره تلقی می کنند به عنوان مثال می گویند ۱۰٪ مانده مساب بدهکاران به عنوان مطالبات مشکوک الوصول باید شناسایی شود .

۴- **پیش بینی مطالبات مشکوک الوصول به نسبت معینی از فروش خالص سال یا دوره :**

در این روش نیز درصدی از فروش خالص نسبه را به عنوان مطالبات مشکوک الوصول در نظر می گیرند .

مسابداري مطالبات مشکوک الوصول : هر ساله در پایان دوره مالی با هر روش که مطالبات مشکوک الوصول برآورد شد معادل مبلغ برآورد شده هزینه مطالبات مشکوک الوصول را بدهکار و مساب ذخیره مطالبات مشکوک الوصول را بستانکار می نمایند یعنی در واقع ثبت زیر در دفاتر صورت می پذیرد .

ذخیره مطالبات مشکوک الوصول

بابت برآورد هزینه مطالبات مشکوک الوصول

مساب هزینه مطالبات یک مساب موقت است و به مساب سود و زیان انتقال و بسته خواهد شد . مساب ذخیره مطالبات مشکوک الوصول یک مساب دائمی است و در ترازنامه با توجه به اینکه ماهیت بستانکار دارد به عنوان یک رقم کاهنده در زیر مسابهای دریافتی (مطالبات) نشان داده می شود.

روش مذف مستقیم مطالبات : این روش به این صورت می باشد که بابت مطالبات سوفت شدنی از قبل هزینه و ذخیره ای در مسابها منظور نمی شود . اما در زمانی که اطمینان حاصل شد بدهیهای شفص بدهکار قطعاً غیر قابل وصول است و سوفت خواهد شد . هزینه سوفت مطالبات شناسایی شده و مساب بدهی ایشان از مسابها مذف می شود که به این روش،روش مذف مستقیم مطالبات سوفت شدنی می گویند.

هزینه سوفت مطالبات

بدهکاران

بابت سوفت و مذف بدهی

فصل هشتم

مساب صندوق و بانک

مساب صندوق یکی از مهمترین مسابهایی است که در هر موسسه ایجاد می شود اهمیت این مسابها به دلیل موارد زیر می باشد :

۱- بیشتر فعالیتهای مالی هر موسسه با مساب صندوق ارتباط نزدیک دارد و این مساب بیش از هر مساب دیگر افزایش و کاهش دارد.

۲- موجودی صندوق نقد ترین نوع دارایی یک موسسه است و در هر لحظه قابلیت تبدیل به نوع دیگری از دارایی را دارد.

۳- به طور کلی فعالیتهای تجاری شامل دوره ای می باشد که در این دوره وجوه نقد به انواع دیگر دارایی و دارائیهای مذکور به وجوه نقد تبدیل می شوند.

۴- موجودی صندوق مهمترین عامل از عوامل تشکیل دهنده سرمایه جاری می باشد .

مساب بانک:

قسمت عمده ای از وجوه نقد موسسات در یک یا چند مساب جاری و در یک یا چند بانک نگهداری می شود در این صورت یک مساب بنام مساب بانکها و یا چند مساب هریک به نام مساب جاری در دفتر کل افتتاح می شود.

سیستم کنترل مساب صندوق و روش مسابداری آن :

به طور معمول کنترلهای داخلی وجوه نقد باید بر اساس نوع و حجم فعالیت موسسات صورت پذیرد .

البته برای انجام کنترل سیستماتیک وجوه نقد باید موارد ذیل را مد نظر قرار داشت :

۱- تهیه بودجه نقدی که در واقع مشرومی از دریافتها و پرداختهای نقدی را به صورت برنامه ریزی مشخص می کند.

۲- نگهداری مسابهای دریافت و پرداخت نقدی به شکلی که از بهره برداری بدون مجوز وجه نقد یا پرداخت ناصمیع جلوگیری کند .

۳- اعمال کنترل داخلی به شکلی که مسئول دریافت و پرداخت پول از عمل ثبت و نگهداری مدارک منفک و مجزا باشد .

۴- تهیه و ارائه گزارش گردش وجوه نقد برای استفاده مدیریت.

۵- تمامی دریافتهای نقدی در دایره صندوق متمرکز شود .

۶- برای دریافتهای نقدی رسید صادر شود .

۷- هیچ پرداختی بدون مجوز انجام نشود .

۸- پرداختها متی الامکان از طریق صدور چک صورت پذیرد و و مبالغ جزئی از طریق مساب تنخواه گردان پرداخت شود .

به طور معمول در پایان روز موجودی صندوق مورد شمارش قرار می گیرد تا مانده واقعی مشخص شود . گاهی اوقات بین موجودی نقد صندوق و مساب صندوق در دفاتر مغایرتهایی وجود دارد که این به علت حجم گردش بالای صندوق می باشد .

در صورتی که سیستم کنترل داخلی مناسب باشد و مغایرتی بین موجودی واقعی و مبلغ موجودی بر اساس مسابها قابل تومیه باشد این مغایرتها را در مسابههای کسری و اضافی صندوق نشان می دهد و با استفاده از این مساب اصلاحات لازم را در مسابهها انجام خواهد داد.

مساب کسری و اضافات صندوق

مساب صندوق

بابت کسری صندوق و اصلاح مساب صندوق

مساب صندوق

مساب کسری و اضافات صندوق

بابت اضافی صندوق و اصلاح مساب صندوق

مساب کسری و اضافی صندوق در پایان دوره مالی بسته خواهد شد که ۲ حالت ممکن است وجود داشته باشد .

۱- اگر مساب کسری و اضافات صندوق در پایان دوره بدهکار باشد این مانده به عنوان هزینه مالی شناسایی می شود و با این مساب بسته خواهد شد .

مساب هزینه های مالی***

مساب کسری و اضافات صندوق***

بابت بستن مساب کسری صندوق به مساب هزینه

۲- اگر مساب کسری و اضافات صندوق در پایان دوره مالی مانده بستانکار داشته باشد باید به عنوان سایر درآمدها شناسایی شود و در پایان دوره به این مساب بسته شود .

مساب کسری و اضافی صندوق***

مساب سایر درآمدها***

بابت بستن مساب اضافی صندوق به مساب در آمد

اعلامیه بستانکار بانکی:

اعلامیه ای که از طرف بانک صادر و به مشتری ارسال می شود و نشان از واریز وجه به مساب بانکی مشتری بانک می باشد اعلامیه بستانکار بانکی نام دارد . با صدور این اعلامیه ، بانک مشتری را به عنوان بستانکار خود شناسایی می کند . از طرفی مشتری بانک بر اساس این اعلامیه موجودی مساب بانک را در دفاتر خود افزایش می دهد یعنی در واقع در قسمت بدهکار مساب بانک ثبت لازم را انجام می دهد .

اعلامیه بدهکار بانکی:

زمانی که از مساب موجودی بانک مشتری در بانک وجهی برداشت می شود و موجودی مساب مشتری در بانک کاهش می یابد . بانک اعلامیه بدهکار برای مشتری ارسال می کند و مشتری بر اساس اعلامیه بدهکار بانکی مساب موجودی بانک را در دفاتر خود کاهش می دهد یعنی در واقع مساب مذکور را بستانکار می کند .

صورت مساب بانکی :

به طور معمول بانکها ماهیانه یا هر شش ماهه یا سالانه ویا در مواقع معینی که دارنده مساب تقاضا کند برای مشتری صورت مساب ارسال می کنند که طی این صورتمساب وضعیت افزایش و کاهش مساب و مانده نهایی موجودی بانک به صامب مساب اعلام می شود که به این صورتمساب ، صورت مساب بانکی گویند .

عملیات مسابداری بانک و ثبت در دفاتر:

به طور کلی زمانی که وجهی به مساب جاری و مساب بانکی واریز می شود اعلامیه بستانکار از طرف بانک ارسال می شود که صامب مساب باید در دفاتر خود مساب بانک را بدهکار کند . به عنوان مثال اگر بابت فروش کالا فریدار وجهه فرید خود را به مساب بانک واریز کند ثبت زیر در دفاتر روزنامه و کل فروشنده صورت فواید پذیرفت:

مساب بانک **

فروش **

بابت فروش کالا و واریز وجه به مساب بانک

و هرگاه وجهی از مساب بانک برداشت شود و مساب بانک کاهش یابد اعلامیه بدهکار از طرف بانک صادر و ارسال فواید شد که با توجه به اعلامیه مذکور مساب بانک در دفاتر بستانکار می شود .

به عنوان مثال اگر بابت فرید سافتمان طی یک فقره چک از مساب بانک پرداخت شود ثبت زیر در مسابها صورت می پذیرد :

صورت مغایرات بانکی:

لیستی است از موارد اختلاف مانده صورت مساب بانکی و مانده مساب بانک در دفاتر که جهت شناخت و رفع مغایرتهای موجود صورت مساب بانکی و مانده مساب بانک در موسسات تهیه می شود .

صورت مغایرات بانکی معمولاً به سه شکل تهیه می شوند :

۱- از مانده مساب بانک طبق دفاتر به مانده مساب طبق صورت مساب بانک رسیدن

۲- از مانده مساب طبق صورتمساب بانک به مانده مساب طبق دفاتر رسیدن

۳- از مانده مساب طبق صورتمساب بانک و یا از مانده مساب طبق دفاتر به مانده واقعی رسیدن .

اصطلاحات موجود در صورت مغایرت بانکی :

- **چکهای معوق :** چکهای معوق ، چکهای صادره شرکتها یا اشخاص می باشد که برای وصول به بانک ارائه نشده اند یعنی چک توسط شفعص یا شرکتی صادر شده است و تمویل گردیده است ولیکن دارنده چک برای وصول چک به بانک مراجعه نکرده است .

در این حالت صادر کننده چک مبلغ چک را از مساب خود در دفاتر کسر کرده است ولیکن به دلیل آنکه چک به بانک ارائه نشده مبلغ مذکور از مساب بانک در صورتمساب بانکی کسر نشده است .

- **سپرده بین راهی :** سپرده بین راهی وجهی است که از طرف موسسه به مساب بانک واریز شده و شرکت یا موسسه مبلغ مورد نظر را در دفاتر مساب موجودی خود ثبت نموده است ولی به دلایلی مثلاً واریز وجه در ساعات پایان روز و یا مشفعص نبودن مندرجات واریز وجه مبلغ مورد نظر در آن روز به مساب موسسه یا شرکت منظور نشده و در صورتمساب بانک لحاظ نشده است .

- **چکهای لاوصول :** گاهی اوقات شرکتها یا موسساتچکهای مشتریان را برای وصول به بانک ارائه می کنند تا بانک با وصول مبلغ فوق وجه چک را به مساب بانکی موسسه منظور نماید با این عمل موسسات مساب موجودی بانک را در دفاتر خود افزایش می دهند ولیکن ممکن است چکهای مذکور توسط متعهد پرداخت نشود و وصل نگردد در این حال بانک مبلغ چک را به مساب موسسه منظور نکرده و مبلغ موجودی طبق صورتمساب بانک کمتر از مبلغ موجودی در دفاتر شرکت خواهد بود .

- واریزهای بانک به مساب مؤسسه یا شرکت که اعلامیه بستانکار آن توسط شرکت دریافت نشده است:

گاهی اوقات ممکن است وجهی به مساب شرکت یا مؤسسه از طرف افرادی واریز شود و بانک واریز لین وجه را در مسابهای خود عمل کرده باشد ولی به دلایلی اعلامیه بستانکار آن به دست صامب مساب نرسیده باشد و مؤسسه از واریز این وجه بی اطلاع باشد بنابراین واریز این وجه در دفاتر مؤسسه عمل نشده باشد که این مورد نیز می تواند از عوامل ایجاد کننده مغایرت بین مسابهای مؤسسه و صورت مساب بانک باشد .

- برداشتهای متفرقه و کارمزد بانک از مساب مؤسسه که در دفاتر مؤسسه عمل نشده است :

هزینه ها و کارمزدهای فعالیتهای بانکی مرتبط با مساب موسسات را از مساب بانکی موسسات برداشت می نماید ولی موسسات از این گونه برداشت ها تا زمان دریافت صورتمساب بی اطلاع می باشد بنابراین اینگونه برداشت ها در دفاتر موسسات در مساب بانک اعمال نگردیده اند.

- اشتباهات: اشتباهات در مسابداری می توانند از عوامل ایجاد کننده مغایرت باشند این اشتباهات ممکن است هم از طرف

مؤسسه و هم از طرف بانک صورت پذیرفته باشند به عنوان مثال مسابداری مؤسسه می تواند اشتباهاً مبلغ یک چک ۶۰۰۰۰۰ ریالی در دفتر ۶۰۰۰۰ ثبت نموده باشد و یا بانک واریز و یا برداشت یک مبلغ ۵۶۰۰۰ ریالی را اشتباهاً ۶۵۰۰۰ ریال در مساب ها عمل کرده باشد .

تهیه صورت مغایرات بانکی به شکلی که از مانده مساب بانک طبق دفاتر و صورتمساب به مانده واقعی

فواهییم رسید:

برای تهیه این صورت مغایرات بانکی ابتدا مانده مساب بانک در دفاتر را در یک طرف و مانده مساب بانک طی صورتمساب را در طرف دیگر نوشته سپس گردش صورتمساب بانک را با گردش مساب بانک در دفاتر مؤسسه مقایسه می کنند موارد اختلافی را که وجود دارد شناسایی و مشخص می کنند و اقلام باز دفاتر را (یعنی اقلامی را که در دفاتر مؤسسه ثبت شده ولیکن در صورتمساب عمل نشده است) پیگیری می نمایند چنانچه این اقلام در دفاتر درست عمل شده باشند ولی در صورتمساب عمل نشده باشند اثر آنها را بر صورتمساب بانک اعمال می نمایند و در صورتی که این اقلام در دفتر اشتباه عمل شده باشند اصلاحات لازم را در دفتر ثبت فواهند کرد.

سپس اقلام باز صورتمساب بانکی (یعنی اقلامی که در صورتمساب موجود است ولی در دفاتر عمل نشده اند) را پیگیری می نمایند اگر این اقلام در صورتمساب درست عمل شده باشند ولی در دفاتر موجود نباشند اصلاحات لازم را در دفاتر انجام داده ولیکن اگر اقلام باز صورتمساب صمیم نباشند اثرات آن در صورت مغایرات بر مانده مساب اثر داده فواهند شد تا مانده واقعی به دست آید اما پیگیری های بعدی از طریق بانک برای انجام اصلاحات بعدی فواهد پذیرفت و در دفاتر ثبتی انجام فواهد شد .

باید توجه داشته باشید اشتباهات و اصلاحاتی که باید در دفاتر شرکت یا موسسه عمل شوند در دفاتر موسسه ثبت فواید شد و اصلاحاتی که بانک باید عمل کند و در صورتمساب تاثیر داده شوند تنها از طریق ریاضی و جمع و تفریق در صورت مغایرات بانکی نشان داده می شوند و ثبتی در دفاتر بابت آنها صورت نخواهد پذیرفت .

صورت مغایرات بانکی مساب جاری

موسسه تجاری در تاریخ ۱۳۸۶/۶/۳۱

مانده بانک طبق دفاتر موسسه :	***	مانده طبق صورتمساب بانک	***
اضافه می شود :		اضافه می شود :	
وجه دریافتی بانک که	***	سپرده بین راهی	***
به مساب منظور شده ولی در دفاتر عمل نشده است :			
کسر می شود :		کسر می شود :	
کارمزد و سایر هزینه ها	**	چکهای معوق	***
چکهای لا وصول	**		

اضافه یا کسر می شود :		اضافه یا کسر می شود :	
اشتباهات	***	اشتباهات	***
	***		***
مانده واقعی	****	مانده واقعی	****

تنخواه و تنخواه گردان:

در موسسات و شرکتها برای پرداخت هزینه های جزئی مانند پرداخت کرایه تاکسی ، فرید غذا و.... و یا پرداخت بهای اشیاء و لوازمی که به طور اتفاقی مورد نیاز موسسه واقع می شوند و فرید آنها فوریت دارد وجهی پیش بینی شده و در نظر گرفته می شود که به این وجه نقد تنخواه یا تنخواه گردان گویند مبلغ تنخواه به طور معمول در اختیار فرد یا افرادی قرار داده می شود که این فرد

می تواند رئیس اداره ، مسابدار، رئیس مسابرداری و یا تدارکات باشد که اصطلاحاً به فردی که تنفواه نزد او قرار دارد تنفواه دار گویند. توجه داشته باشید که مبلغ تنفواه، تنفواه دار باید متناسب با هزینه ها و پرداختهای جزئی موسسه در نظر گرفته شود و از شفع تنفواه دار تضمین لازم جهت اعمال کنترل افذ شود .

انواع تنفواه:

تنفواه ثابت:

در تنفواه ثابت یک مبلغ ثابت و مشخص به عنوان تنفواه در اختیار تنفواه دار قرار داده می شود ودر زمان تمدید تنفواه ،تنفواه دار پس از انجام هزینه با ارائه اسناد ومدارک مجدداً تنفواهی معادل مبلغ تنفواه اولیه دریافت می کند یا مبلغی دریافت فواهد کرد که با وجوه باقی مانده نزد او برابر تنفواه اولیه شود .

تنفواه متغیر:

وقتی مبلغی در اختیار تنفواه دار قرار داده شود ، هزینه گردد و پس از انجام هزینه مجدداً تنفواه ، تنفواه دار تمدید شود ولی تنفواه پرداختی به ایشان بیشتر یا کمتر از تنفواه اولیه باشد این تنفواه متغیر فواهد بود . البته باید توجه داشت سقف و مداخل مبلغ تنفواه در تنفواه متغیر نیز معین و مشخص می باشد .

روش مسابرداری پرداخت وجه به تنفواه دار:

در زمان پرداخت وجه به تنفواه دار مساب جدیدی به نام تنفواه گردان ایجاد می شود که ماهیت بدهکار دارد . تنفواه گردان به عنوان یکی از دارائیه و انواع دارائیهای جاری شناسایی می شود .

ثبت زیر بابت پرداخت تنفواه در مسابها انجام می پذیرد :

مساب تنفواه گردان **

مساب بانک **

بابت پرداخت وجه تنفواه به تنفواه دار

در زمانی که تنفواه دار با انجام هزینه و ارائه اسناد و مدارک درخواست تمدید تنفواه نماید وامد مسابرداری پس از بررسی اسناد و مدارک و تأیید هزینه ها مجدداً وجه تنفواه را به تنفواه دار پرداخت فواهد کرد که ثبتهای زیر در ارتباط با موضوع صورت فواهد پذیرفت .

۱- مساب هزینه **

مساب تنخواه گردان **

بابت منظور نمودن هزینه های صورت پذیرفته توسط تنخواه دار

۲- مساب تنخواه گردان **

مساب بانک **

بابت تمديد وجه تنخواه ، تنخواه دار

فصل نهم

هزینه های تحقق یافته پرداخت نشده (معوق) و مسابهای مختلف

هزینه های تحقق یافته پرداخت نشده (معوق) :

معمولاً در طول دوره مالی هزینه هایی تحمل می شوند ولی وجوه آنها پرداخت نمی شود که می تواند به دلیل آنکه مبلغ آنها دقیقاً مشخص نیست یا هر دلیل دیگری باشد برای رعایت اصل تطابق هزینه ها با درآمدها و فرض تعهدی مسابدارها سعی می کنند هزینه هایی را که تحمل پیدا کرده اند ولی وجوه آنها پرداخت نشده را در مساب شناسایی و مبالغ آنها را برآورد کنند .

ابتدا هزینه های تحمل شده برآورد می شود و سپس در مسابها نشان داده می شود . هزینه های تحقق یافته پرداخت نشده (معوق) به عنوان یک نوع بدهی شناسایی می شوند و ماهیت یستانکار دارند .

فرق بین پیش پرداخت هزینه و هزینه های تحقق یافته پرداخت نشده (معوق):

پیش پرداخت هزینه پرداخت هرگونه وجه قبل از تحمل هزینه ها می باشد و به عنوان دارائیه در مسابهای منظور می شود که با ایجاد و تحمل هزینه از مساب دارائیهها یعنی پیش پرداخت هزینه کاسته می شود اما هزینه های تحقق یافته پرداخت نشده (معوق) هزینه هایی می باشند که تحمل شده اند ولی وجوه آنها هنوز پرداخت نشده است و به عنوان بدهیه شناسایی می شوند .

فصل دهم

آشنایی با اسناد تجاری

مؤسسات معاملات نسبه و تعهدی خود را با صدور و یا دریافت اسناد تجاری انجام می دهند.

اسناد تجاری : ۱- سفته ۲- برات ۳- چک

نکته : صادر کنندگان اسناد تجاری نوعی تعهد برای خود ایجاد می نمایند و در واقع به عنوان بدهکاران شناخته می شوند و اسناد تجاری صادره آنها به عنوان اسناد پرداختنی نام برده می شود و در طبقه بدهیهای تراز نام قرار می گیرد و گیرندگان اسناد تجاری در واقع به عنوان طلبکاران می باشند که اسناد تجاری دریافتی آنها را به عنوان اسناد دریافتنی نام می برند و در طبقه داراییهای تراز نام قرار می دهند .

سفته : سفته سندی است که به موجب آن امضا کننده تعهد می کند مبلغی را در موعد معین یا عندالمطالبه در وجه حامل یا شخص معینی و یا به مواله کردن آن شخص کار سازی نماید .

در صدور سفته موارد زیر باید رعایت و مشخص شود :

۱- مبلغی که باید تأدیه شود (پرداخت شود) با ذکر تمام مروف .

۲- گیرنده وجه مشخص باشد .

۳- تاریخ پرداخت با تمام مروف نوشته شود .

نکته : سفته را می توان در وجه حامل و عندالمطالبه (هر کسی در هر زمان می تواند برای وصول وجه سفته به متعهد مراجعه نماید) صادر نمود .

نکته : صادر کننده سفته یا متعهد ، پرداخت وجهی را به آینده موکول می کند و نام شخص طلبکار که سفته به نام او صادر شده (ذینفع) است را در روی سفته فوهند نوشت .

مسابداري مرتبط با سفته:

❖ صدور سفته و اسناد در مقابل فرید و فروش کالا:

شرکت x (دریافت کننده سفته)	شرکت y (صادر کننده سفته)
اسناد دریافتی	فرید
فروش	مساب اسناد پرداختنی
بابت فروش کالا و دریافت سفته از شرکت y	بابت فرید کالا از شرکت x و پرداخت سفته به
	سر رسید....

❖ صدور اسناد تجاری در مقابل انجام خدمات:

شرکت x (صادر کننده سفته)	شرکت y (دریافت کننده سفته)
هزینه تعمیرات	اسناد دریافتنی
اسناد پرداختی	مساب در آمد
بابت صدور سفته خدمات در وجه شرکت y	بابت دریافت سفته خدمات برای شرکت x

❖ صدور سفته در مقابل پرداخت وام قرض المسنه:

شرکت x (دریافت کننده سفته)	شرکت y (پرداخت کننده سفته)
اسناد دریافتنی	صندوق/بانک
صندوق/بانک	اسناد پرداختنی
بابت پرداخت وام به شرکت y و دریافت سفته ماهه	بابت دریافت وام از شرکت x و صدور سفته ماهه

❖ دریافت سفته بابت مسابهای دریافتی:

شرکت x (دریافت کننده سفته)	دفاتر آقای y
اسناد دریافتی	مسابهای پرداختنی
مسابهای دریافتی	اسناد پرداختنی
دریافت سفته از آقای y بابت بدهی قبلی	بابت تمویل سفته به شرکت x بابت بدهی قبلی

❖ تمدید یا تعویض سفته و اسناد تجاری:

شرکت x	شرکت y
اسناد دریافتنی (جدید)	اسناد پرداختنی (قدیم)
اسناد دریافتنی (قدیم)	اسناد پرداختنی (جدید)
بابت تجدید و تعویض سفته قدیمی و سفته	بابت تعویض سفته پرداختنی قدیمی با سفته جدید
جدید شرکت y به سر رسید ماه بعد	پرداختی به شرکت x به سر رسید ماه بعد

❖ فرید و فروش دارائیهای ثابت در مقابل اسناد تجاری:

شرکت x (دریافت کننده سفته)	شرکت y (پرداخت کننده سفته)
اسناد دریافتنی	وسائط نقلیه
وسائط نقلیه	اسناد پرداختنی
بابت فروش به قیمت تمام شده	بابت فرید از شرکت x
به شرکت y	

❖ صدور اسناد تجاری به عنوان تضمین:

گاهی اوقات شرکت ها برای مسن انجام کار خود و تضمین تعهدات خود اسناد تضمینی صادر می کنند که به این نوع اسناد، اسناد تضمینی گویند . اسناد تضمینی تاریخ سر رسید نخواهند داشت . در زمان صدور اسناد تضمینی و دریافت اسناد تضمینی این رویداد مالی در دو مساب آماری به نام مسابهای انتظامی و طرف مسابهای انتظامی ثبت و نگهداری می شود و دیگر از مساب اسناد استفاده نخواهد شد این دو مساب فقط به دلیل کنترل و ثبت کامل رویدادهای مالی است .

شرکت x (دریافت کننده اسناد تضمین)

شرکت y (پرداخت کننده سفته تضمین)

مسابهای انتظامی

مسابهای انتظامی

طرف مسابهای انتظامی

طرف مسابهای انتظامی

بابت دریافت سفته تضمینی بابت توسط شرکت y

بابت تمویل یک فقره سفته تضمینی به شرکت x.....

برات :

طبق قانون تجارت برات هواله کتبی است که به موجب آن صادرکننده برات به شفص دیگری دستور می دهد که مبلغ مشفصی را به ممض رویت یا در تاریخ معین در وجه وی یا شفص ثالث و یا به هواله کرد او بپردازد . در برات به طور معمول ۳ نفر نقش خواهند داشت :

۱- ذینفع یا دریافت کننده برات

۲- برات دهنده یا برات کش

۳- متعهد برات یا برات گیر

عملیات مسابدارى برات در دفاتر:

با توجه به اینکه در عملیات مسابدارى برات همزمان ۳ نفر نقش دارند بنابراین باید با هر کدام با دید جداگانه برخورد کرد. عملیات مسابدارى هر فرد با توجه به جایگاه آن در جریان برات در دفاتر مربوطه ثبت می گردد.

مثال:

۱) آقای الف ۳۰۰۰۰۰۰ ریال کالا به صورت نسیه به آقای ج فروخت:

دفاتر آقای الف:

مساب های دریافتنی ۳۰۰۰۰۰۰

فروش ۳۰۰۰۰۰۰

دفاتر آقای ب:

ثبتى ندارد.

دفاتر آقای ج:

خرید ۳۰۰۰۰۰۰

مسابهای پرداختنی ۳۰۰۰۰۰۰

۲) آقای ب ۲۰۰۰۰۰۰ ریال کالا را به صورت نسیه به آقای الف می فروشد:

دفاتر آقای الف:

دفاتر آقای ب:

دفاتر آقای ج:

بمٲ برات از این مرحله به بعد شروع می شود:

۳) آقاي ب برای دریافت ۲۰۰۰۰۰۰ طلب خود از آقاي الف به ایشان مراجعه می نماید، آقاي الف مواله ای به ایشان می دهد تا به آقاي ج مراجعه کند و در ضمن در برات (مواله) اشاره می کند، آقاي ج مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰ از طلب من را به آقاي ب پرداخت نمائيد.

در این مرحله تا زمانی که قبولی برات توسط آقاي ج اعلام نشود هیچ گونه ثبتي در دفاتر زده نمی شود.

۴) آقاي ج قبولی خود را در پرداخت وجه برات در یکماه بعد اعلام می کند:

دفاتر آقاي الف:	دفاتر آقاي ب:	دفاتر آقاي ج:
مسابهای پرداختنی ۲۰۰۰۰۰۰	اسناد دریافتنی ۲۰۰۰۰۰۰	مسابهای پرداختنی ۲۰۰۰۰۰۰
مسابهای دریافتنی ۲۰۰۰۰۰۰	مسابهای دریافتنی ۲۰۰۰۰۰۰	اسناد پرداختنی ۲۰۰۰۰۰۰

نکته: بعد از قبولی برات ، برات برای ذینفع (آقاي ب) به عنوان اسناد دریافتنی و برای براتگیر (آقاي ج) اسناد پرداختنی شناسایی خواهد شد.

۵) آقاي ج وجه برات در یکماه بعد به آقاي ب پرداخت نمود:

دفاتر آقاي الف:	دفاتر آقاي ب:	دفاتر آقاي ج:
ثبتي ندارد.	بانک ۲۰۰۰۰۰۰	سناد پرداختنی ۲۰۰۰۰۰۰
	اسناد دریافتنی ۲۰۰۰۰۰۰	بانک ۲۰۰۰۰۰۰

چک:

هر چند چک از اسناد تجاری به شمار می رود اما چک یک سند تجاری بدون مدت است و در واقع دریافت و پرداخت آن به منزله تبادل وجه نقد می باشد. امروزه چکها را به صورت مدت دار مورد استفاده قرار می دهند و با آن همچون اسناد دریافتی و اسناد پرداختی برخورد می کنند ولی این عمل مطابق قوانین تجارت نیست.

تعریف چک طبق قانون تجارت:

چک نوشته ای است که به موجب آن صادر کننده وجهی را که در نزد محال علیه دارد کلاً یا بعضاً مسترد یا به دیگری واگذار می نماید در چک باید محل و تاریخ صدور قید شده باشد و به امضا صادر کننده برسد.

پرداخت وجه چک نباید وعده داشته باشد و وجه چک باید به ممض ارائه کار سازی شود.

بر اساس اصول مسابرداری و با توجه به قوانین تجارت زمانی که چک بابت فرید کالا و خدمات یا هر رویداد مالی صادر گردد باید مساب بانک بستانگار گردد و ثبت ذیل در دفاتر صورت گیرد:

فرید

مساب بانک

بابت فرید کالا به صورت نقد با صدور چک